

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 1 • NR 10 • 1964

Mindre Meddelelser

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Mindre Meddelelser

Kongress i Haag

I dagene 20. til 26. juni fant *Septième Congrès International des Sciences Généalogique et Héraldique* sted i Haag. Kongressene holdes hvert annet aar, den forrige i Edinburgh (se HT 7/307), den neste, i 1966, i Paris.

Tidligere har efter sigende ingen norske deltatt i kongressene, et forhold som nok har vakt nogen opmerksomhet. Praktisk talt alle Vest-Europeiske land var representert, videre U.S.A., Canada, Brasil, Argentina og Syd-Afrika. Naturlig nok var det flest nederlendere, ca. 70. Av de nordiske land var Sverige sterkest representert, idet ca. 20 møtte fra vort naboland med statsheraldikeren, arkivar og kammerherre C. G. U. Scheffer i spissen. Alt i alt møtte ca. 225 personer av begge kjønn.

Fra mandag 22. til fredag blev det holdt hele 22 foredrag, med adgang til diskusjon. Av disse blev fem holdt paa engelsk, seksten paa frank og et paa tysk. Otte av disse foredrag behandlet genealogiske emner, ti heraldiske og fem iconografiske. I tillegg kom et plenumsmøte og flere komitémøter.

De genealogiske foredrag behandlet særlig innvandring i tidens løp til forskjellige land av personer, eller grupper av personer, fra andre land, samt disse innvandreres oprinnelse og den innflydelse de fikk i sine nye hjemland. Paa heraldikkens omraade beskjeftiget man sig særlig med forskjellige lands riksvaaben og disses oprinnelse og utvikling, gjerne i forbindelse med fyrstenes slektsvaaben. Saaledes holdt kammerherre Scheffer et interessant foredrag om det svenske tre-kronervaabens meklenburgske oprinnelse, illustrert med udmerkede lysbilleder av gamle vaabensegl. Den iconografiske vitenskaps muligheter for identifikasjon av

paa den ene side bilde, paa den annen avbildede personer, ved genealogiske og heraldiske hjelpeemidler blev ogsaa belyst.

For deltagerne var det ordnet med sakkyndig omvisning i en separatutstilling i Riksarkivet, hvor man fikk se bøker, dokumenter m. m. prydet med vaabenavbildninger. I det kongelige myntkabinett var en utstilling av nederlandske mynter av eldre og nyere dato, vaabensegl m. m. av betydelig historisk og heraldisk interesse.

Av særlig interesse var et besøk i *Centraal Bureau voor Genealogie*, 18 Nassau-laan, Haag. Der finns en imponerende samling av genealogisk litteratur, samt register over hollandske slekter med opplysning om hvor noget er at finne om disse. En samling av annonser, innrykket i samtlige hollandske aviser fra ca. 1790 til idag, om fødsler, ekteskap, dødsfall m. m., holdes vedlike ved at der kontinuerlig tas utklipp, som saa anbringes i kartotek paa de forskjellige familienavn. Der er ogsaa et kartotek over de slekter som har ført, eller fører, vaaben med beskrivelse av disse vaaben. Desuten et kartotek over alle kjente hollandske vaabenmerker med angivelse av de personer, som har hat disse merker i sine vaaben. Ved «kryss-peiling» skulde det saaledes i denne institusjon være mulig på en forholdsvis enkel maate at finne opplysninger om hollandske familier uten at behøve at gaa til bekostelige arkivundersøkelser. Det kan tilføies at i Holland er interessen for heraldikk sterkt, og de fleste mer kjente slekter har ført vaaben, både adelige og borgerlige.

De to siste aftener arrangerte kongressledelsen selskapelige sammenkomster, først en soirée i Kurhaus i badestedet Scheveningen, siste aften etter avslutningsceremoni bankett i Hotel Wittebrugs vakkre lokaler. Ved begge disse anledninger var

det stor galla, og jeg tror neppe jeg nogen gang har vært vidne til en saan ordens- og uniformsprakt. Det var Malteserriddere i sine høirøde og gullbeslaatte ordensuniformer, sivile og militære uniformer av alle slag. Skottene optraadte i egen galla med kilt, hver i sin klans farver, bare knær, kniplings kalvekryss, dolk etc. Stemningen var høi blandt alle disse mennesker som gjerne kjennte hverandre fra samvær paa tidlige kongresser.

Faglig set mener jeg en saan kongress er av interesse, ikke minst derved at fagfolk og andre interesserte faar anledning til at knytte nyttige forbindelser over landegrensene. At kongressen ogsaa var en sosial begivenhet fremgikk tydelig.

Jørgen Mathiesen

Bøker som Skjoldmerke

HT bringer på s. 308 (nr. 7) meddelelsen om et våben antatt av *Sundsvall högre läroverks elevår*. Våbenet inneholder bl. a. en opslått bok, og man legger merke til at bindet er moderne, med en løs, såkalt falsk rygg. Bindet er, hvad enhver som har adgang til en gammel bok, lett kan overbevise sig om, forskjellig fra eldre bind, som i ryggen er limet fast til selve de falsede, sammensydde ark. Men dette överrasker i og for sig ikke, da våbenet er et nytt våben, og boken kan forutsettes ikke å være altfor gammel.

Oxford University's våben. Formodentlig engang i forrige århundre er boken blitt ominnbindet og utstyrt med et moderne bind med «falsk» rygg.

Når det nevnes her, er det for å fremheve hvor anderles det stiller sig med den bok, som finnes i *Yale University's* våben, hvilket vi ser på den ene ophengte fane på illustrasjonen i HT s. 391 (nr. 9). Her er boken en Bibel med et meget alderdommelig preg, endog til å lukke med bånd eller spender. Men bokryggen er moderne!

Men kanskje aller mest overraskende er det å se også boken i *Oxford University's* våben utstyrt med et moderne bind (se figuren). Denne bok skulde ellers som heraldisk merke være gammel nok (fra 1400-tallet), og med sine syv segl har den i alle andre henseender et preg, som tyder på høi alder.

Vi spør: Skyldes disse moderne bind på gamle bøker uaktsomhet, eller er de gjort slik med vilje?

H.K.

Sydafrika

Republiken Sydafrika har upprättat en statlig heraldisk organisation, bestående av en heraldisk byrå med en statsheraldiker (*State Herald*) såsom chef och ett heraldiskt råd med minst sju ledamöter förutom statsheraldikern. Sedan ordföranden i *Heraldry Society of Southern Africa* bokhandlaren Cornelius Pama avböjt att komma ifråga, utnämnde regeringen dr. Coenraad Beyers till statsheraldiker. Denne är redan över 70 år och avgick ifrån sin tidigare befattning såsom Sydafrikanska unionens »chief-archivist» för fem år sedan.

L. P.-n.

Heraldik i Skolen

På den årlige udstilling af elevarbejder i *Farsø kommunale realskole* i Himmerland, der ledes af skoleinspektør Tom Christensen, var der i år et særligt heraldisk indslag.

7 B klassen skal efter sommerferien på lejrskole på Bornholm og er blevet forberedt gennem grundige forstudier af øens geografi, historie og erhvervsforhold.

Et synligt udtryk for denne forberedelse kunne ses på udstillingen i form af en fint udført model af en af de bornholmske rundkirker samt tegninger af sildrøgerierne og karakteristiske klippeformationer.

Endvidere havde pigerne efter modeller fremstillet af skolens eminent dygtige og initiativrige håndarbejdslærerinde, fru Rigmor Sigvardsen, syet korsstingsbroderier, hvor adskillige af de bornholmske byvåben var sat sammen med de to specielle bornholmske produkter, som børn først og fremmest husker, nemlig bornholmerurene og de røgede sild, sidstnævnte syet i lækre gyldne og brune farver.

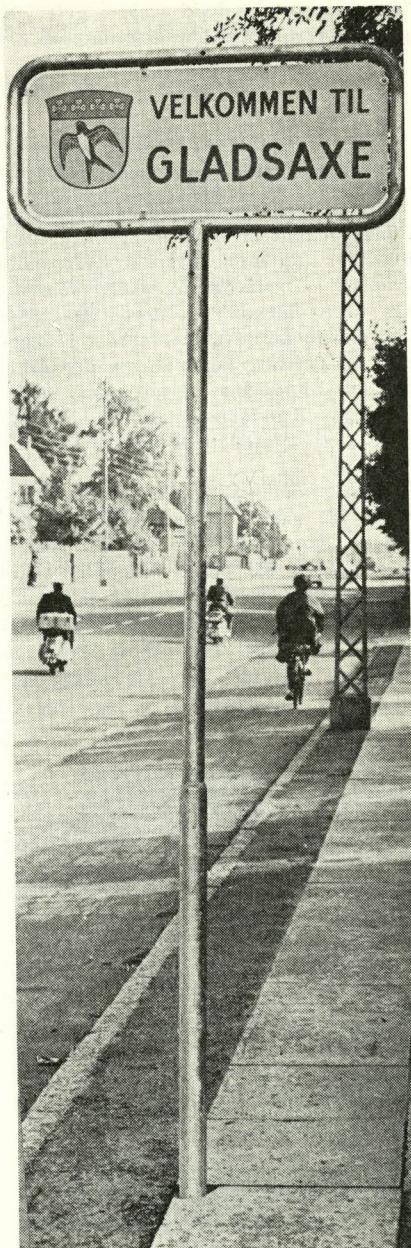
Men det er ikke bare yngste generation, der i Farsø på den måde får et lille indtryk af, hvad et byvåben er for noget. Byens borgere med sognerådet i spidsen har selv så megen interesse for heraldik, at man har skaffet Farsø et vartegn. Det er en asymmetrisk femuddelstjerne, der er anbragt øverst oppe i vandtårnet og som ses viden om, ikke mindst om aftenen, hvor stjernen lyser gyldent. Under denne stjerne er de krenelerede linier i vandtårnets øverste kant trukket op med grønt.

Og endelig kan det i den forbindelse også nævnes, at *Strandby-Farsø Kommune* i april i år har fået registreret et sjeldent smukt og harmonisk kommunevåben bestående af et grønt skjold, hvori er anbragt tre gyldne jagthorn med røde bevirklinger omkring en åben, gylden krone (herom nærmere i næste nr. af Heraldisk Tidsskrift).

Inger Schjørring

Hvor begynder Kommunen?

Efterhånden er det ikke ualmindeligt, at kommunale grænser markeres med den eller de pågældende kommuners våbener (se f. eks. HT. 5/231). Det er vakkert og tillige praktisk, især mellem tætbebyggede kommuner, hvor et våbenskjold i farver hævder sig brillant i skilteskoven.

Her ses et sådant skilt, for Gladsaxe Kommune nordvest for København. Far-

verne er sort og hvid svale i gult felt,
gule kløverblade i blåt skjoldhoved.

S.T.A.

Sammensatt Kommunevåpen

Norges første geriatriske spesialsykehus, *Edwin Ruuds Hospital* i Eidsberg, Østfold, har som emblem fått et sammensatt «våpen» — bestående av *Askim* kommunens våpen (dexter felt, fordi Askim er den største av de to kommuner i folketall) og *Eidsberg* kommunenes våpen (sinister felt). Emblemet er fastsatt av styret for Edw. Ruuds hospitalfond i januar 1964. Det er foreslått og tegnet av *Truls Nygaard*.

Hospitalfondet skriver seg fra en testamentarisk gave fra norsk-amerikaneren Edwin Ruud til Eidsberg og Askim kommuner i fellesskap. Fondet er kommet opp i ca. 5 mill. n. kroner. Sykehuset er tatt i bruk fra 1. august 1964.

Askims kommunevåpen er «på blå bunn tre heraldiske fosser i sølv» og Eidsbergs kommunevåpen «på gull bunn et avrevet bjørnehode i sort» (se HT 9/388 og 7/313). Det er imidlertid forutsetningen at sykehusemblemet vanligvis skal brukes i ensfarget utførelse. Men det er intet til hinder for at det også kan fremstilles i sin fulle fargeprakt, og det vil i så fall bli ett sjeldent eksempel på sammensatt kommunevåpen i praktisk bruk.

T.N.

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[sv] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.